

A MÓRI BORVIDÉK FŐBB ASPEKTUSAI

MAIN ASPECTS OF THE WINE REGION OF MÓR

ILLÉS GERGŐ – NÉMEDINÉ KOLLÁR KITTI

Szent István Egyetem, Gödöllő, Magyarország

illesgergo716@gmail.com, kollar.kitti@gtk.szie.hu

„Hagyd, hogy essen eső
És áradjon a folyó,
Nyáron süssön a nap
És télen hulljon a hó.

Ha fázol, itt melegedj meg
Van még jó borom is
És engedj holnap a szélnek
Bárhova visz”

Tóth Zoltán
Republic együttes

Absztrakt

A Móri borvidéken a szőlőtermesztés és borkészítés hagyománya történelmi léptékekkel mérhető, ám a valódi hírnevet és azt, hogy a mai napig élvezhetjük a térség nyújtotta lehetőségeket, a táj adottságainak és az Ezerjő kiváló házasításának köszönhetjük. Ezen tények alapján nem meglepő, hogy Mór, a bor kapcsán és annak segítségével került fel a Nemzeti Értéktár listájára, ezzel is elősegítve a hagyományok megőrzését és a fenntartható turizmus kialakítását.

Tanulmányunkban a Móri borvidék területi jelentőségét és lehetőségeit vizsgáljuk, bemutatva a térség történetét, domborzati viszonyait, éghajlati adottságait, meghatározó borait, a helyi turisztikai desztináció menedzsment munkáját, illetve a főbb rendezvényeket és látnivalókat.

Kulcsszavak: szőlőtermesztés, borkészítés, Ezerjő, Móri Borvidék TDM Egyesület Móri Bornapok

Bevezetés

Magyarországon egészen 2012 áprilisáig kellett várni, hogy az Országgyűlés törvényben szabályozza a magyarság számára egyedülálló és megőrzendő értékek körét. Ezek nyilvántartása érdekében jött létre a Nemzeti Értéktár. Nem szegről-végről kapott elképzelésről beszélünk, hiszen eddig csak közbeszédben léteztek értékeink, Hungariku-

maink. Napjainkra jelentős társadalmi igény mutatkozott, hogy az örökségünket, a magyar kultúra évezredes értékeit, a magyarság szellemi és anyagi alkotásait, ember alkotta és természet adta értékeit átfogó értéktárban összesítsük. A Hungarikumokról szóló törvény alapján a Nemzeti Értéktár a települési, a tájegységi, a megyei és az ágazati értéktárakat, valamint a külföldi közösségek értéktárait összesítő gyűjtemény, melyből a Hungarikum Bizottság kiválasztja a legszűkebb értelemben vett Hungarikumokat, amelyek ennél fogva a Hungarikumok Gyűjteményébe kerülnek. A 2015. januári állapot szerint 45 Hungarikumot és 115 Kiemelkedő Nemzeti Értéket tartanak számon (www.hungarikum.hu).

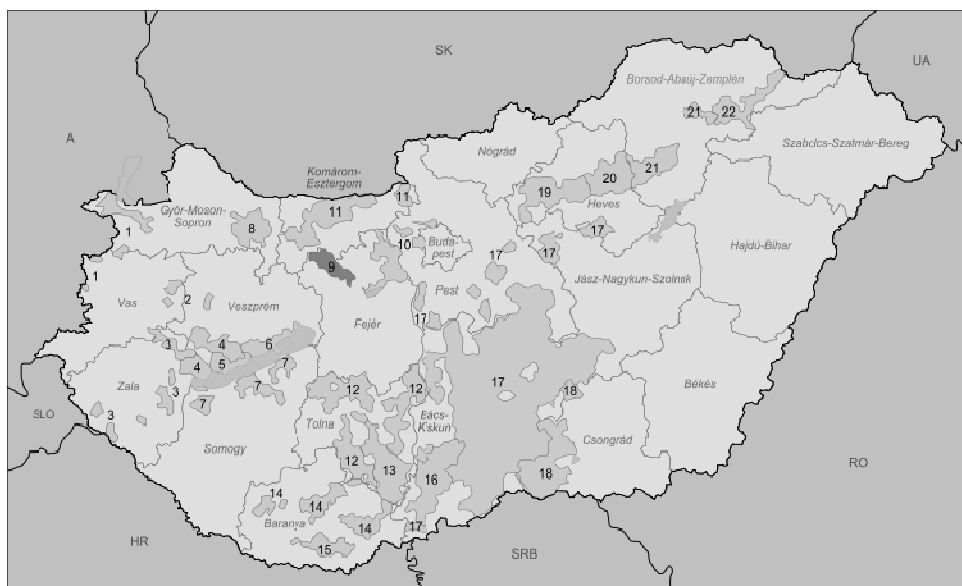
Nem kell sokat kutatnunk, hogy belássuk, a szőlőtermesztés és borkészítés a Kárpát-medence és a magyarság múltjának jelentős részét képezi. Már a jégkorszak utáni földtörténeti korok megkövesedett szőlőlevelei a különböző Vitis (szőlő) nemzetség észak-magyarországi meglétét bizonyítják. A kelta előzmények után a római hódítás korában virágzott fel a szőlőtermesztés a Dunántúlon, Pannóniában. A mai magyarországi, Dunától nyugatra elterülő borvidékeken mindenütt megtalálhatók a római szőlőművelés nyomai. A honfoglaló magyarok a szőlőtermesztés északi határát Levédiában lépték át, ahol már nemcsak a borral, hanem a szőlőtermesztéssel, szőlőtermesztő népekkel is kapcsolatba kerültek. A honfoglalás előtti bolgár-török jövevényszavaink (szőlő, bor, csiger, karó, szűr, ászok) is jelzik ezt. A félnomád életformájú magyar törzsi közösségekhez csatlakozó népek között borkészítő népek is voltak, akik fák lombcsújtjára felkúszó szőlők begyűjtött fűrtjeiből taposás révén nyert mustból, alacsony alkoholtartalmú, savanykás erjesztett italt készítettek, amelyet veremben tároltak. A szőlő- és bortermelésben a keleti örökséget a fára fel-futó, folyóvölgyi lugasos szőlők jelentették, míg a nyugati átvételt a 13. századtól általánossá váló alacsony tőkeművelés. Az ország keleti felében taposással nyerték a szőlőlevet, míg a nyugati területeken prések használatával. A bor a középkori gazdálkodásban rendkívül fontos árucikk volt. A középkori városok határában mindenhol szőlőhegyeket lehetett találni. A magyarországi városfejlődésben a szőlő-bortermelő város különleges városfejlődési sajátosságot jelentett. A magyar bortermelés túlélte a 150 éves török uralmat, igaz a veszteségek és a hanyatlás jelentős volt. Mindezek után az 1800-as évek vége felé egy új, minden korábbinál veszélyesebb természeti csapással – a történeti borvidékek kötött talajú szőlőinek végpusztulását jelentő – filoxéra járvánnyal kellett szembenéznie a borbarát társadalomnak. Ezen veszedelmek ellenére, büszkén állíthatjuk, hogy jövőképét tekintve a magyar bor biztos alapokon nyugszik, Magyarország nemzeti arculatához szorosan hozzátartozik, minősége pedig megbecsült helyet biztosít számára Európában, az Európai Unióban (www.mezogazdasagimuzeum.hu).

A móri borvidéket a 2014. november 10-én Gödöllőn megtartott „A Magyar Nemzeti Értékek és Hungarikumok szerepe a területi fejlődésben és fejlesztésben” című konferenciára elkészített előadás kapcsán vizsgáltuk.

Anyag és módszer

A kutatás térbeli és időbeli lehatárolása

Tanulmányunkban Magyarország 22 borvidéke közül az egyik legkisebbet vizsgáltuk. A Nemzeti Értéktár részét képező Móri Borvidék a Dunántúlon, Fejér megye északi részén helyezkedik el (1. ábra). Kiváló földrajzi adottságokkal rendelkezik. Két autópálya, az M1-es és M7-es között fekszik, a borvidéket a 81-es számú főút érinti. Vonaton a MÁV 5-ös számú, Székesfehérvárt Komárommal összekötő vasútvonalán érhetjük el a térség több települését. A fővárostól 70, a Balatontól 55, a Velencei-tótól pedig 25 km-re található, a Vértess és Bakony völgyében. A borvidék 685 hektáros területén közel 880 szőlősgazda tevékenykedik, a szőlészet, borászat jellemzően családi pincészetekben folyik. A móri borvidék az Észak-Dunántúli Borrégió része, területi egységéhez tartoznak 7 település, Mór, Pustavám, Söréd, Csókakő, Zámoly és Csákberény I. és II. osztályú szőlőkataszter besorolású határrészei. (www.moriborvidek.hu).



1. ábra: A móri borvidék elhelyezkedése (sötét kiemelés)

Forrás: <http://hu.wikipedia.org>, 2014

A borvidék történetének leírásán túl, a napjainkban fennálló helyzetet elemeztük tüzetesebben. A jövőbeli lehetőségeket az eredmények részben foglalt SWOT analízisen túl, a „Következtetések, javaslatok” részben fogalmaztuk meg.

Módszer

A borvidék helyzetét SWOT analízis segítségével tanulmányoztuk, amely eljárás a közösség véleményét tükrözi az erősségek, gyengeségek, veszélyek és lehetőségek szempontjából.

Továbbá felhasználtuk a Móri Borvidék hivatalos internetes felületén elérhető szavazást, amelyben azt kérdezik a látogatótól, hogy „Ön a Móri Borvidék legismertebb borai közül melyik borfajtát kedveli leginkább?” és a válaszadók az alábbi lehetőségek közül választhatnak: „Zöldveltelini, Tramini, Sauvignon blanc, Rajnai rizling, Királyleányka, Ezerjő töppedt, Ezerjő, Chardonnay”. A szavazás több mint ezer ember véleményét tükrözte tanulmányunk elkészítésének időpontjában.

A borvidék ismertségének felmérése során interjúkat készítettünk. Az adatgyűjtés során összesen 100 különböző korú férfit és nőt kérdeztünk meg, Gödöllő és Jászapáti városában. A következő kérdéseket tettem fel:

1-„Önnek milyen dolgok jutnak eszébe Mórról és környékéről?”

(Ha nem említette a borvidéket.)

2-„Hallott-e már Ön a Móri borvidékről?”

(Ha megemlítette a borvidéket.)

3-„Tudja-e Ön, hogy melyik a Móri Borvidék legmeghatározóbb borfajtája?”

Kutatásunk során a Móri Borvidék Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM) Egyesület adatbázisára támaszkodtunk, amely adatokat tartalmaz a borvidékről és az Egyesület munkájáról.

Eredmények

A vizsgált terület domborzata és éghajlat

„Az évmilliók során lerakódott folyóüledék és lösz által fedett területet völgyek és süllyedékek sűrűn szabdalják. A legnagyobb dombsági magasságok a Szőke-hegyen (283 m) és a Dobosi-hegyen (269 m) mérhetők, a Vértes táblás röghegyszerszerkezetének egyik kiugró pereme, a Csóka-hegy (479 m) a térség legmagasabb pontja” (www.gajavolgy.hu).

„A borvidék mikroklímájára, uralkodó szélirányára, rányomja bélyegét a Vértes és a Bakony között húzódó északnyugati-délkeleti csapású Móri árok, mely egy tektonikai törésvonal. Az árok északkeleti oldalát képező Vértes déli-délnyugati lejtésű hegylábai

adnak otthont az ültetvényeknek. A Vértés alacsony, sasbérce-s-árkos szerkezetű karsztos középhegység” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).

„Klimája kedvező, bár kissé hűvösebb az átlagnál. Enyhe tél, sok légmozgás jellemzi, mely a szőlőbetegségeknek nem kedvez. A nap sugarai nyáron a szőlők nagy részét egész nap érik. Az éves középhőmérséklet 10 °C. A tájat közepes fényviszonyok és 600-650 mm lehullott csapadék jellemzi. A legtöbb eső nyáron, míg a legkevesebb februárban és márciusban esik. Az uralkodó szélirány északnyugati. Mindazonáltal, a hegyek, dombok déli-délnyugati oldalain a kedvező mezo- és mikroklíma jó termőhelyi viszonyokat alakít ki” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).

A borvidék története

„Múltja történelmi időkre tekint vissza. A területen élő emberek életében évszázadok óta jelentős szerepet játszik a **szőlőművelés** és a **borkészítés**, amelyek nagy hatással voltak a családok megélhetésére és a települések fejlődésére egyaránt. E tevékenységek alakították ki társadalmi berendezkedésüket, ehhez kapcsolódik számos kulturális esemény, ünnep és hagyomány. Az első írásos emlék a honfoglalás után, a középkorból származik, Csák Miklós nagyúr örökragyó levelében 1231-ben említik először a vajali (móri) szőlőket” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).



2. ábra: Imázs a múltból

Forrás: [http://. http://www.minalunk.hu](http://www.minalunk.hu), 2015

„A török uralom e vidéken a szőlőművelést is rendkívül hátrányosan érintette, mivel a csókakői várban állomásozó török helyőrség kivonulás közben felgyújtotta a településeket, ekkor elpusztultak a szőlőültetvények is. Az ezt követő fellendülésben jelentős szerepe volt a Hochburgok, majd a Lambergerek által a környékre telepített kapucinus rendnek és német telepeseknek. A móri kapucinusok szoros kapcsolatban álltak tokaji rendtársaikkal, akik a hagyomány szerint Ezerjő szőlővesszők küldésével segítették a szőlők újratelepítését. Mór 1758. évi mezővárossá válásában a szőlészet-borászat fellendülése is nagy szerepet játszott” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).

„A 17-18. században betelepült sváb családok fejlett szőlőművelési kultúrájuk mellett sajátos présházépítési stílusukat is magukkal hozták. Ennek jellegzetessége a pince hossztengelyére merőleges présház, középen díszes, nagy ajtóval, kétoldalt szimmetrikusan elhelyezkedő egy-egy ablakkal. A présházon belül pedig a pihenőszoba és a kőszűlő faprés adja meg e présházak sajátos jellegét. A hagyományos művelésű szőlőkben még ma is alkalmazzák a borvidékre jellemző kopaszmetszéses, karós fejművelést, melynek lényege, hogy a tökéken a fürtök közelebb kerülnek a nappal átmelegedő talajhoz, mely kedvező beérést és jobb minőséget biztosít” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).

„A történelmi feljegyzések tanúsága szerint 1834-ben szüreteltek először a borvidéken aszúbor minőségű szőlőt. A 19. században a borvidék borai jó szállíthatóságuknak köszönhetően egyre nagyobb mennyiségben kerültek az osztrák kimerésekbe. Az 1901. évi kérelmezését követően 1928-ban rendeletbe iktatták az önálló Móri Borvidék létrejöttét, majd 1934-ben a móri borok népszerűsítése céljából megtartották az első Móri Bornapot” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).

„A II. világháborút követően az 1980-as évek végéig a borvidéken a szőlőművelés, feldolgozás technológiai hátterét, a szükséges tárolókapacitásokat és az értékesítési lehetőségek jelentős részét a Móri Állami Gazdaság biztosította. Az 1990. évi rendszerváltást követően az Állami Gazdaságot felszámolták, borászati kapacitásait megszüntették, a privatizációval a borvidék sorsa így újra a helyi döntéshozók és az egyéni gazdák és pincészetek kezébe került. A bortörvény értelmében a borvidékek közé 1996-ban sorolták be” (Mór és Pusztavám Közös Hegyközség, 2010).

A móri borvidék legkedveltebb borai

A térség borai jellemzően fehérborok. A 19. századi filoxéra-vészt követő újratelepítések során lett a legjelentősebb és legmeghatározóbb szőlőfajta az Ezerjő. A móri bor, így az Ezerjő is kemény, későn érő borfajta (3. ábra). A szüret utáni harmadik évben fejlődik ki

teljes erejében, és ekkor érződik igazán egyéni íze. Kedvező időjárás esetén a szőlőfürtök aranyárgára érnek és csodálatos zamattal rendelkeznek. Különösen jó idő esetén a töppedt szőlőszemekből aszúbor készíthető, amely a hozzáértők szerint ízben és minőségben a tokaji aszúval vetekszik. A móri borok férfias jellegüket magas savtartalmuknak köszönhetik (www.moriborvidek.hu).



3. ábra: A borvidék büszkesége, a Móri Ezerjó

Forrás: <http://termelotol.hu>, 2015

Az Ezerjó mellett megízlelhetjük a Leányka, a Tramini, a Rizlingszilváni, a Zöldveltelini és a Chardonnay szőlőfajtákból készült borokat is. Érdekes, hogy a móri borvidék hivatalos honlapján végzett szavazás állása szerint, amely több mint ezer látogató véleményét tükrözi, legtöbben a Chardonnay-t jelölték meg a legkedveltebb borfajtájuknak.

A borvidék borászatai és pincészetei

A térség borait a különböző rendezvényeken túl, családi pincészetekben borkóstolók alkalmával értékelhetjük. A legkeresettebb borospincék közé tartozik a Bozóky Pincészet és Bormúzeum, a Geszler Családi Pincészet és a Varga és fia pincészet. Érdemes megemlíteni a móri borvidék talán leghíresebb és egyik legidősebb borospincéjét a régi Lamberg Pincét, mely jelenleg a Maurus borászat tulajdonában áll (4. ábra). A kóstolást követően további programokra invitálják a házigazdák a vendégeket, kedvezményesen fogyaszthatnak a kijelölt éttermekben, vehetnek igénybe szolgáltatásokat. Ezek a kedvezmények a Móri

Borvidék TDM Egyesület tagjai között alapuló együttműködésen keresztül jöttek létre (www.geszlerpince.hu, Saját kutatás, 2014).



4. ábra A volt Lamberg Pince és évszázados hársfája

Forrás: www.geszlerpince.hu, 2014

A Móri Borvidék TDM Egyesület

A Turisztikai Desztináció Menedzsment Egyesületet 2009-ben alapították, legfőbb célja a fenntartható turizmus kialakítása, tudatosan hálózatba szervezett szolgáltatásokkal, a turisták, vendégek számára változatos attrakciók lehetőségével. A **Móri Borvidék TDM Egyesület** tagjai önkormányzatok, szálláshelyek, vendéglátóhelyek, pincék, borászatok, civilek, intézmények, szabadidős és egyéb szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások. A szervezetek tudatos együttműködéséből az Egyesület minden érintette, így a borvidékre érkező vendégek is profitálnak. Az Egyesület által fenntartott irodában többek között turisztikai kiadványokkal, információs lapokkal várják az érdeklődőket, borútlevelet készítenek, ajándékboltot működtetnek, amelyben jelentős szerepet kapnak a borvidéken készült helyi termékek. Igény szerint turisztikai programcsomagokat ajánlanak, megszervezik az idegenvezetést és a tolmácsolást, illetve lehetőség van internethasználatra is (www.moriborvidekinfo.hu).

Programok, rendezvények

A borvidékre látogatókat számos program várja, amelyek középpontjában természetesen a szőlő és a bor áll. A legjelentősebb ilyen esemény a minden év október első hétvégéjén megrendezésre kerülő **Móri Bornapok**. A 80 éves tradíció garancia a rendezvény színvonalára, amely egy évtizede nemzetközivé nőtte ki magát, a vele párhuzamosan futó, Nemzetközi Fúvószenekari Fesztiválnak köszönhetően (5. ábra). Szintén sok látogatót vonzanak a csókakői várban megrendezett várjátékok, utazás kiállítás és vári vásár. A szüreti felvonulás, a települési borversenyek, az augusztusi Mórikum Kultúr-Fröccs-Fesztivál, a Lamberg kastély parkjában, áprilisban megrendezett Szent György Heti Vígasságok és a Márton naphoz kötődő rendezvények, mind-mind remek szórakozási lehetőségek, ahol többek között koncertek, zenés felvonulások, bor- és főzőversenyek, májusfaállítás, bor-királynő választás és ízletes borok várják az érdeklődőket. A borvidék határait elhagyva számos olyan rendezvénnyel találkozhatunk, ahol a móri borok szolgáltatják a kiváló hangulathoz szükséges nedűt. Ilyen például a Fehérvári Zenei Napok Fesztivál (Saját kutatás, 2014).



5. ábra: Fúvózenekari előadás a bornapokon

Forrás: <http://fenyvespeter.hu>, 2014

Láttnivalók a borvidéken és környékén

Látogatásunk során érdemes legalább egy napot Mór városára áldoznunk. A település romantikája, a Lamberg család hagyatéka, a régi pincesor, a préházak olyan utazásra inspirálnak bennünket, amely bemutatja a település évszázadokon átívelő borkultúráját.

A csókakői várat színes programokkal varázsolják közösségi térré. A 700 esztendő sziklavár a Vértes legnyugatibb, a Móri-árok fölé magasodó sziklaplatójára épült, így remek panorámában lehet részük a turistáknak. Érdekesség, hogy Csókakőn áthalad az Országos Kék túra útvonala is. Itt találjuk a jordán parkerdőt is, a 350 éves őstölgyeivel.

Pusztavám községében látogatható a Német Nemzetiségi Néprajzi Kiállítás. A települések gyönyörű templomai mellett a zólyomi temetőben egy templomrom rejtőzködik. A borvidék közelében találjuk a fehérvárburgói Károlyi- és a csákvári Esterházi-kastélyt.

Az ízes levegő, a mesélő házak, a borvidék lakóinak közvetlensége, vendéglátó szeretete, egy asztal és rajta egy pohár frissítően tüzes Móri Ezerjő, a forró, foszlós pogácsa zamata: mind-mind maradásra készítetik a vendégeket (www.moriborvidekinfo.hu).

SWOT elemzés eredményei

1. táblázat: A SWOT elemzés eredményei

<i>Erősségek</i>	<i>Gyengeségek</i>
• Jó földrajzi elhelyezkedés • Múltba nyúló hagyományok • Tradicionális rendezvények • Összetartó hegyközség • Lehetőségek felismerése • TDM Egyesület működtetése • Komplex turizmus kialakítása	• Kis termőterület • Móri bor alacsony ismeretsége • Gyenge marketing • Minőségi problémák (imázs romboló hatás) • Vendéglátás hiányosságai • Egyéni termelők instabil tőkeereje
<i>Lehetőségek</i>	<i>Veszélyek</i>
• Kerékpáros turizmus kiaknázása (törvény adta lehetőség) • Komplex turisztikai csomagok kínálata térségi szinteken túl • Erős marketing tevékenységgel helyi imázs kialakítása • Termelési integráció	• Piac korlátoltsága • Tőkeellátottság, hitellehetőségek • Támogatások hiánya • Éghajlati kiszámíthatatlanság • Piaci verseny fokozódása

Forrás: saját szerkesztés, 2014.

Erősségek

A borvidék vizsgálatakor az erősségei között emeltük ki a dolgozatunk elején bemutatott kiváló földrajzi elhelyezkedését, az együttműködő érintettjeit és a különböző rendezvényeknek, eseményeknek köszönhető régmúltba nyúló hagyományait, tradícióit.

Mai megközelítésben a turisztikai termék a turista adott desztinációban végezhető tevékenységeinek azon kereteit jelenti, amelyből ideális esetben kialakítható a versenyképes szolgáltatás. A komplex turisztikai termék magában foglalja az attrakció, a megközelíthetőség, az ellátás, a vendégszeretet összességét. Összeállítása során törekednek a turizmus feltételrendszerének optimális kihasználására. A turisztikai termékek értékesítését a szolgáltatók végzik, de munkájukat jelentős mértékben segítik az országos, a regionális vagy a helyi szintű turisztikai marketingszervezetek (TDM Egyesület), akik jelentősen hozzájárulhatnak magához a termék fejlesztéséhez is. A legtöbb turisztikai termék kialakítása során figyelembe kell venni annak helyhez kötöttségét, amely összefüggésben áll a termék alapját képező vonzerő(k) térbeli differenciáltságával. A Móri Borvidék TDM Egyesület e vonal mentén tevékenykedik, amely előnyére válik sok más borvidékkel szemben (Michalkó et al., 2011).

Gyengeségek

A borvidék gyengeségei között szerepeltettük a kis termőterület mellett a gyenge marketinget és a kiszámíthatatlan éghajlati viszonyok okozta bizonytalanságot. A marketingről országos szinten is elmondható, hogy hatalmas lemaradásunk van a nálunk nyugatabbra fekvő államokkal szemben. Az egyéni termelők instabil tőkeerejéből következik, hogy elmaradnak a technológiai fejlesztések. Jelenleg úgy értékeljük, hiába szerepelnek a móri borok remekül egy-egy borversenyen, minőségi elismertsége a gyengeségei közé sorolható.

Dolgozatunk apropóján 100, különböző korcsoportba tartozó alannal, Gödöllőn és Jászapátin folytatott beszélgetéseink során kiderült, hogy 10 megkérdezett emberből, csak 2 ember tudta, hogy létezik a móri borvidék, továbbá a 10 emberből csak 1 tudta a borvidékhez kötni az ezerjő borfajtát. Véleményünk szerint ezek az arányok is a gyenge reklámnak tudhatóak be (Saját kutatás, 2014).

Veszélyek

A borvidéket veszélyezteti a piac korlátoltsága, hiszen nehéz bekerülni a kereskedelmi láncok termékpalettájába, így a termékek népszerűsítése is nehézségekbe ütközik. Ha az emberek, a fogyasztók nem ismerik, illetve nem ismerik el a térség borait, számolni kell a

támogatások, források csökkenésével, ami kihatással lesz a rendezvények színvonalára és rendezésére is.

Ezeket a veszélyeket szerencsére a borászok is felismerték. Sztanév Bertalan, borszakíró így fogalmaz a témában: „Néhány családi pincészet már törekszik arra, hogy a borvidéknek arcot adjon, a borvidék erősségeire építsen. Ez a tendencia egyre inkább erősödik a borvidéken, amelynek egyszer az is eredménye lehet, hogy egy újabb kis borvidék léphet ki a feledés homályából, borairól pedig nem csak helyben, vagy a környéken beszélnek, hanem szerte az országban” (Bertalan, 2011).

Lehetőségek

A borvidék kitörési lehetőségeit vizsgálva rögtön a remek fekvésére építhető kerékpáros turizmus és borkultúra összekapcsolása kínálkozik.

Ezt a lehetőséget borvidékért dolgozó egyesületek, tanácsok, és a döntéshozók is felismerték. A Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térségi Fejlesztési Tanács (VVVTFT) 2014 tavaszán kezdeményezte Mór és környékén lévő települések, Csákberény, Csókakő és Pusztavám felvételét, abból a célból, hogy részt tudjanak venni a Tanács munkájában. A Mór és Csókakő között ősszel elkészülő kerékpárút már egy olyan nagyszabású fejlesztési terv része, amely a borvidéket köti össze a Velencei „tókörrrel”, majd a Velencei tavat a balatoni bringakörúttal, így az ország legnagyobb és legvonzóbb kerékpáros hálózatához kapcsolódik. Több sikeres pályázatnak köszönhetően ezek az álmok elérhető közelségbe kerültek. Amennyiben a beruházások megvalósulnak, kerékpárral egy óra alatt el lehet jutni a móri borvidékre a Velencei-tó mellől, valamint hét borvidéket, kastélyokat, várakat, tavakat és természetesen a „magyar tengert” érinthetjük két keréken, többnapos kikapcsolódás keretében (Tamás, 2013; Saját kutatás, 2014).

**6. ábra: Németországban és Ausztriában már nagy népszerűségnek örvend
a kerékpáros borturizmus**

Forrás: <http://www.austinadventures.com>, 2015



A fenti lehetőséghez szorosan kapcsolódik az az elképzelés, amely szerint a borvidéken működő komplex turisztikai csomagok kínálatát érdemes lenne összehangolni, a közeli tavak, borvidékek lehetőségeivel. Helyi imázsát tekintve nincs ugyan leszakadva az országos átlagtól, köszönhetően a TDM Egyesületi tagok munkájának, de ez a terület is további pozitív irányú elmozdulást igényelne.

Következtetések, javaslatok

A fentebb említetteken túl is ezernyi élményt, „ezerjó élményt” nyújt az ország aegyik legkisebb borvidéke. A Vértes és Bakony gyönyörű túraútvonalakkal várja a természet szerelmeseit, az aktív kikapcsolódás híveit csalogatja a lovas park és az Ezerjó horgászto, a kulturális programok kedvelői előtt nyitva állnak a kastélyok, várak, templomok és múzeumok kapui. A móri borvidék látogatóinak egy remekül felépített turisztikai élményben lehet részük, hiszen a hegyközség tagjai felismerték, hogy a turisztikai fejlődés záloga az együttműködés. A komplex turizmus olyan lehetőségeket rejt magába, amelyek kiaknázásával a borvidéket folyamatos fejlődési pályára lehet állítani. A helyiek életét nem csak a gazdasági szempontok, a turizmus bevételei határozzák meg. A borvidék infrastrukturális helyzete (pl. kerékpárutak, főutak minősége, vasúti közlekedés) épített környezete, természeti értékeinek megőrzése és a színvonalas, minél több érdeklődőt vonzó rendezvényei

a lakosság életminőségére is kihatással van. Véleményünk szerint a Móri borvidék kitűzött céljai és a megvalósítása érdekében létrehozott tervek rendkívül jó irányba mutatnak, amit a jövőben érdemes folytatni és fejleszteni.

Irodalomjegyzék

A móri borvidék. (2004.június 4.): Letöltés dátuma: 2014. október 27. 15:17, forrás: <http://www.moriborvidek.hu/index.php?P=cikk&M=2&S=2&L=1&ID=9>

austinadventures.com. Németországban és Ausztriában már nagy népszerűségnek örvend a kerékpáros borturizmus Letöltés dátuma: 2015. december 16. 17:57 Forrás: <http://www.austinadventures.com/packages/germany-family-mosel-valley/>

Bertalan, S. (2011.május 07.): Melyek a legjobb móri borok? Letöltés dátuma: 2014. november 10. 16:40, forrás: www.boraszportal.hu: http://www.boraszportal.hu/poharal-a-kezben/20110505/melyek_a_legjobb_mori_borok

Csoma Zs. (dátum nélk.): A magyar szőlő és bor Európában. Letöltés dátuma: 2015. február 24 17:12 forrás: <http://www.mezogazdasagimuzeum.hu>: http://www.mezogazdasagimuzeum.hu/article.php?article_id=70

fenyvespeter.hu Fúvózenekari előadás a bornapokon. Letöltés dátuma: 2014. október 27. 11:27 Forrás: <http://fenyvespeter.hu>

Gaja-völgy (2009-2013): "A Bakony gyöngyszeme!" Mór. Letöltés dátuma: 2014. 11. 10. 13:10, forrás: www.gajavolgy.hu: <http://www.gajavolgy.hu/telepulesek/mor>

Geszler Családi Pincészet (dátum nélk.). Ezerjó élmény-válogatás. Letöltés dátuma: 2014. október 26. 17:15 forrás: www.geszlerpince.hu: <http://www.geszlerpince.hu/ezerjo-elmenyvalogatasa#tartalom>

geszlerpince.hu A volt Lamberg Pince és évszázados hársfája. Letöltés dátuma: 2014. október 27. 17:15 Forrás: <http://www.geszlerpince.hu/latnivalok-moron-es-kornyeken/volt-lamberg-pince>

Hungarikum Bizottság (dátum nélk.): Letöltés dátuma: 2015. február 24 15:35 forrás: <http://www.hungarikum.hu>

Michalkó G., Boros Sz., Csapó J., Happ É., Horváth P., Husz A., Jónás-Berki M., Lőrinc K., Máté A., Printz-Markó E., Priszinger K., Rácz T., Remenyik B., Szabó G., Kalmárné Rimóczi Cs. (2011): Turisztikai terméktervezés és fejlesztés. PTE Letöltés dátuma: 2015. február 24. 15:25 forrás: <http://www.eturizmus.pt.hu>: <http://www.eturizmus.pt.hu/>

szakmai-anyagok/Turisztikai%20term%C3%A9ktervez%C3%A9s%20%C3%A9s%20fejleszt%C3%A9s/book.html ISBN: 978-963-642-435-0

Mór és Pusztavám Közös Hegyközség (2010): Az ezerjő hazája. Mór.

Móri Borvidék TDM Egyesület (2009): Tájékoztató a TDM szerveződésről. Letöltés dátuma: 2014. október 28. 14:42, forrás: www.moriborvidekinfo.hu: <http://www.moriborvidekinfo.hu/index.php/leendo-tagoknak>

minalunk.hu. Imázs a múltból. Letöltés dátuma: 2015. december 16. 15:17 Forrás: http://www.minalunk.hu/mor/index.php?n=5&tartalom_id=12862&area=509

Tamás, T. (2013.április 29.): Tovább fejlesztik a kerékpárutakat a megyében. Letöltés dátuma: 2014. október 28. 17:15, forrás: www.feol.hu: <http://feol.hu/hirek/tovabb-fejlesztik-a-kerekparutakat-a-megyeben-1541099>

termelotol.hu. A borvidék büszkesége, a Móri Ezerjő. Letöltés dátuma: 2015. december 16. 19:17 Forrás: <http://www.termelotol.hu/termelo/geszler-csaladi-pinceszet-mori-borvidek>

wikipedia.org. A móri borvidék elhelyezkedése. (sötét kiemelés) Letöltés dátuma: 2014. október 27. 15:14 Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%B3ri_borvid%C3%A9k#/media/File:Wine_regions_Hungary_Mor.svg

Abstract

However, the traditions of viticulture and viniculture have rich history in the wine region of Mór, the region's fame and the potential to enjoy its possibilities can be credited to the wine, Ezerjő and the surrounding scenery. As a result, it is not surprising that Mór has been added to the national treasures: this encourages the continuation of its traditions and serves to bring in sustainable tourism.

In our study, we analyse the regional significance and the potential of the Mór wine region through its history, terrain, climate, the activities of local Tourism Destination Management, the main programmes and points of interest.

Rezumat

Tradițiile viticulturii și producția de vin au o istorie bogată în regiunea viticolă Mór. Faima regiunii se datorează însă, în cea mai mare parte peisajului din jur și a soiului de vin Ezerjő. Ca urmare, nu este surprinzător faptul că Mór a fost adăugat la lista valorilor

naționale, iar acest lucru încurajează continuarea tradițiilor sale și servește la formarea turismului durabil.

În studiul nostru, analizăm semnificația și potențialul regiunii viticole Mór, prin prezentarea istoriei sale, a terenului specific, a climei, și a activităților locale de management a destinației turistice, respectiv principalele programe și puncte de interes.